BOLALARDA TISH QATORLARI OKKLYUZION SATҲИДАGI O‘ZGARISHLARIDA TISH-JAF TIZIMINING MORFOFUNKSIONAL BUZILISHLARI VA ULARNI DAVO-PROFILAKTIKASI

Ro’ziyeva Gavhar Tohirovna
Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti
E-mail:ruziyeva.gavhar@bsmi.uz
ORCID iD:https://orcid.org/0009-0001-3372-2777

Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20025051

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarda tish qatorlari okklyuzion satҳidagi o‘zgarishlar natijasida yuzaga keladigan tish-jag‘ tizimining morfofunksional buzilishlari, ularning etiologiyasi, klinik kechishi va davolash-profilaktika usullari o‘rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, erta tashxis va kompleks ortodontik yondashuv deformatsiyalarni oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: okklyuziya, tish qatori deformatsiyasi, ortodontiya, bolalar stomatologiyasi, profilaktika, tish-jag‘ tizimi

Kirish

Bugungi kunda bolalarda tish-jag‘ tizimi anomaliyalari ortodontiyaning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda ushbu patologiyalar tarqalishi ortib borayotgani kuzatilmoqda .Tish-jag‘ tizimi deformatsiyalari nafaqat estetik nuqsonlarga, balki chaynash, nutq va nafas olish funksiyalarining buzilishiga olib keladi. Bu esa bolalarning hayot sifati pasayishiga sabab bo‘ladi .

Tadqiqot maqsadi

Bolalarda tish qatorlari okklyuzion satҳidagi o‘zgarishlarda tish-jag‘ tizimidagi morfofunksional buzilishlarni aniqlash va ularni davolash-profilaktikasini takomillashtirish.

Material va usullar

Tadqiqot 145 nafar bolada olib borildi, shundan: 115 nafarida tish qatori anomaliyalari mavjud 30 nafari nazorat guruhi

Quyidagi usullar qo‘llanildi:

-klinik-stomatologik tekshiruv

-antropometrik o‘lchovlar

-rentgenologik tekshiruvlar

-tashxisiy modellarni o‘rganish

-statistik tahlil

Natijalar va muhokama

Tarqalish va klinik xususiyatlar:

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, bolalarda tish qatori deformatsiyalari keng tarqalgan bo‘lib, ularning asosiy sabablari:sut tishlarining erta yo‘qotilishi zararli odatlar noto‘g‘ri ovqatlanish jag‘ suyaklarining nomutanosib rivojlanishi

Okklyuzion buzilishlar quyidagi funksional o‘zgarishlarga olib keladi:

-chaynash samaradorligi pasayishi

-nutq buzilishi

-nafas olish disfunksiyasi

-jag‘ bo‘g‘imi faoliyati buzilishi

Diagnostika ahamiyati

Telerentgenografiya va antropometrik tahlillar deformatsiyalarni aniqlashda yuqori samaradorlik ko‘rsatdi. Ushbu usullar davolash rejasini to‘g‘ri tuzishda muhim hisoblanadi .

Davolash va profilaktika samaradorligi

-Tadqiqot davomida quyidagi usullar samarali ekanligi aniqlandi:

-Bulk Fill Flow va Estelite Universal Flow kompozitlari yordamida sut tishlarni tiklash

-CAD/CAM texnologiyasi orqali doimiy tishlarni restavratsiya qilish

-Ortodontik treynerlar (K1, K2) qo‘llash

-Qisman olinadigan plastinkali protezlar

-Bu usullar tish qatori deformatsiyalarini oldini olish va davolashda yuqori natija berdi .

Amaliy ahamiyati

Erta ortodontik davolash:

murakkab patologiyalarni kamaytiradi

davolash xarajatlarini qisqartiradi

bolalarning hayot sifatini yaxshilaydi

Xulosa

Bolalarda tish qatori okklyuzion satxidagi o‘zgarishlar morfofunksional buzilishlarga olib keladi. Ushbu patologiyalarni erta aniqlash ortodontik davolash samaradorligini oshiradi. Kompleks yondashuv (diagnostika + davolash + profilaktika) eng optimal usul hisoblanadi. Zamonaviy ortodontik usullar deformatsiyalarni oldini olishda samarali hisoblanadi.

Amaliy tavsiyalar

-Bolalarni erta stomatologik ko‘rikdan o‘tkazish

-Sut tishlarini maksimal darajada saqlab qolish

-Zararli odatlarni bartaraf etish

-Profilaktik ortodontik apparatlarni qo‘llash

-Doimiy monitoring olib boorish

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

2. Kuzmina E.M., Slabkovskaya A.B., Persin L.S., Morozova N.V. Profilakticheskaya stomatologiya. – M.: Meditsina, 2016. – B. 309–325.
3. Aliev Z.U., Sirak S.V. Zubochelyustnye anomalii u detey. – M.: GEOTAR-Media, 2016. – 256 b.

4. Popova E.S., Bisharyan M.S. Sovremennye aspekty ortodonticheskikh anomaliy u detey // Stomatologiya detskogo vozrasta. – 2022. – №2. – B. 45–49.
5. Gaffarov S.A., Saidov A.A. Bolalarda tish-jag‘ anomaliyalari va ularning klinik ahamiyati // O‘zbekiston stomatologiya jurnali. – 2020. – №3. – B. 12–16.
6. Azimova Sh.Sh., Saidov A.A. Bolalarda ortodontik patologiyalarning tarqalishi // Tibbiyot axborotnomasi. – 2021. – №4. – B. 25–29.
7. Muzaffarov B.Yu. va hammualliflar. Bolalarda tish qatorlari anomaliyalari // Stomatologiya va implantologiya. – 2021. – №1. – B. 33–37.
8. Khoroshilkina F.Ya. Ortodontiya. – M.: GEOTAR-Media, 2014. – 384 b.
9. Chunming H., et al. Early orthodontic treatment in children // International Journal of Pediatric Dentistry. – 2017. – Vol. 27. – P. 120–126.
10. Al-Khotani A. Etiology of malocclusion in children // Journal of Orthodontics. – 2018. – Vol. 45. – P. 89–95.
11. De Ridder L., et al. Prevalence of malocclusion in children and adolescents: A systematic review // European Journal of Orthodontics. – 2020. – Vol. 42. – P. 1–10.
12. Qalandarov E.Sh. Bolalar va o‘smirlarda tish-jag‘ anomaliyalarining epidemiologiyasi // Tibbiyotda yangi kun. – 2022. – №5. – B. 160–165.
13. Shamirzaev Sh., Tulanov B. Bolalarda tish-jag‘ tizimi deformatsiyalarining tarqalishi // Andijon tibbiyot jurnali. – 2023. – №2. – B. 114–116.
14. Singh S., et al. Dental crowding and periodontal status in children // Journal of Clinical Pediatric Dentistry. – 2019. – Vol. 43. – P. 127–133.
15. Khan M., et al. Malocclusion and orthodontic treatment needs in school children // Journal of Orthodontic Science. – 2020. – Vol. 9. – P. 16–21.
16. Sharma J.N. Prevalence of malocclusion among school children in Nepal // International Journal of Dentistry. – 2019. – P. 10–13.
17. Petersen P.E. Global oral health status and trends // Community Dentistry and Oral Epidemiology. – 2018. – Vol. 46. – P. 3–12.
18. World Health Organization. Oral health surveys: Basic methods. – Geneva: WHO, 2013.
19. Proffit W.R., Fields H.W., Sarver D.M. Contemporary Orthodontics. – 6th ed. – St. Louis: Elsevier, 2019. – 768 p.
20. Graber L.W., Vanarsdall R.L., Vig K.W. Orthodontics: Current Principles and Techniques. – 6th ed. – Elsevier, 2017. – 1200 p.
21. Ruzieva G.T. Bolalar tish qatorlari okklyuzion satxidagi o‘zgarishlarida tish-jag‘ tizimidagi morfofunksional buzilishlar va ularni davo-profilaktikasi: diss. … PhD. – Buxoro, 2026.